

ขงโค

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Bauhinia purpurea* Linn.

วงศ์ : LEGUMINOSAE

ชื่ออื่น : เสี้ยวดอกแดง (ภาคเหนือ) ดอกตีนวัว เสี้ยวหวาน กะเฮอ สะเปชี (แม่ฮ่องสอน) ขงโค เสี้ยวเลื้อย (ภาคใต้)

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ยืนต้นที่จัดอยู่ในกลุ่มพืชตระกูลถั่ว ลำต้น ตั้งตรง สูงประมาณ 5-15 เมตร เปลือกลำต้น มีสีเทา ผิวเปลือกขรุขระ ใบ เป็นใบเดี่ยวสลับข้างกันบนข้อกิ่ง ใบมีสีเขียวอ่อนถึงเขียวสด ลักษณะค่อนข้างมน แผ่นใบและขอบใบเรียบ โคนใบและส่วนปลายจะหยักโค้งมนตรงกลาง ทำให้ใบคล้ายใบแปดหรือคล้ายรูปไต กว้างประมาณ 8 เซนติเมตร ยาวประมาณ 12 เซนติเมตร ใบอ่อนกางแผ่น้อยทำให้คล้ายปีกผีเสื้อ เริ่มผลัดใบไปเรื่อยตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม เริ่มแทงยอด และใบอ่อนเมื่อเข้าสู่ต้นฤดูฝนเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม หลังจากนั้นจะเริ่มแทงช่อดอก ดอก เป็นดอกสมบูรณ์เพศ มีรูปร่างคล้ายดอกกล้วยไม้ ดอกออกเป็นช่อบริเวณซอกใบที่ปลายกิ่ง แต่ละช่อมี 5-10 ดอก กลีบดอก 5 กลีบ สีม่วงอมชมพู ภายในดอกมีเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมีย เมื่อดอกบาน ดอกจะส่งกลิ่นหอมอ่อนๆ ผล เป็นฝักคล้ายฝักถั่ว มีรูปร่างแบน ฝักมีขนปกคลุม ขนาดกว้าง 1-2 เซนติเมตร ยาว 20-25 เซนติเมตร ฝักแก่จะมีสีน้ำตาล และเมื่อแก่จัดจะมีสีดำ

การกระจายพันธุ์ : เป็นพรรณไม้หลักของป่าดิบแล้ง ชอบขึ้นตามป่าเบญจพรรณทั่วไปขึ้นได้ดีทุกสภาพดินและชอบขึ้นบนภูเขาหินปูน

ออกดอก : ตลอดทั้งปี ฝักจะเริ่มทยอยติดตั้งแต่ช่วงเดือนกรกฎาคม แก่ในช่วงเดือนกันยายน

การขยายพันธุ์ : การเพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ขงโคเป็นไม้ที่มีดอกคล้ายดอกกล้วยไม้สีม่วงอมชมพู เป็นช่อสวยงาม นิยมปลูกเพื่อใช้ประดับ รวมถึงเป็นร่มเงาในสถานราชการ และตามบ้านเรือนคำว่า ขงโค น่าจะเป็นชื่อเรียกที่ตั้งมาจากลักษณะของใบที่คล้ายกับกลีบเท้าวัว และมีความเชื่อว่าเป็นไม้มงคลของพระนารายณ์ในศาสนาหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาฮินดู ใบ นำมาตากแดด ใช้ชงเป็นชาดื่มบำรุงสุขภาพ และผสมน้ำเล็กน้อยใช้ประคบรักษาแผล และช่วยในการห้ามเลือด ใบอ่อนใช้เคี้ยวเพื่อลดกลิ่นปาก ดอก นำมาต้มน้ำดื่ม ช่วยลดอาการไอ ทำให้ชุ่มคอ เปลือก ลำต้น นำมาต้มน้ำดื่ม ใช้รักษาอาการท้องเสีย และอาหารเป็นพิษ น้ำต้มจากเปลือกใช้เป็นยาขับปัสสาวะ นำมาต้มน้ำดื่มใช้เป็นยาขับลม น้ำต้มจากรากใช้เป็นยาขับปัสสาวะ

